

Sekret, tajemnica – kiedy poprosić o pomoc dorosłych

WIEDZA W PIGUŁCE

Komunikacja to przekazywanie informacji. Najczęściej nie tylko przekazujesz informacje, lecz także je odbierasz. Wtedy następuje wymiana informacji. Możesz być zarówno nadawcą, jak i odbiorcą informacji. Komunikatami, czyli nadawanymi informacjami, są nie tylko słowa, lecz także obrazy, zdjęcia, a nawet gesty czy spojrzenia (komunikacja niewerbalna).

Każdą wymianę informacji między ludźmi rządzą pewne reguły. Zależą one od różnych czynników, takich jak: stopień zażyłości między rozmówcami (inaczej rozmawiasz z rodzicami, a inaczej z koleżanką), potrzeba zmanifestowania swojego zdania wobec świata (czasami chcesz napisać coś na transparencie, a czasami piszesz wiersz), kultura osobista, umiejętności, znajomość języków obcych. Część reguł wynika z tzw. norm społecznych. Mają one na celu zapewnić nam swobodę komunikowania, ale też określają pewne obowiązki wobec osób, z którymi się komunikujemy. Takie funkcje pełni też system prawny i akty prawne. Nadrzędną pozycję w hierarchii aktów prawnych w polskim systemie prawnym zajmuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Inne źródła prawa poza Konstytucją to ustawy, rozporządzenia i ratyfikowane umowy międzynarodowe, a także akty prawa miejscowego, np. uchwały rad gminy (art. 87 Konstytucji RP). Pamiętaj, że wszystkie normy prawne dotyczą także komunikacji w internecie i przez media.

Obecnie podstawą systemów prawnych jest przekonanie o niepodważalnej godności ludzkiej. Z tego wypływają powszechne i nienaruszalne prawa jednostek zagwarantowane właśnie w Konstytucji. Na prawa zapisane w Konstytucji można się powoływać bezpośrednio, ale często są one także uszczegółowione w konkretnych ustawach (np. konstytucyjne prawo do prywatności znajduje wyraz w ustawie o ochronie danych osobowych, a prawo do wolności słowa w prawie prasowym).

Prawa konstytucyjne nie zawsze mają charakter absolutny, można je niekiedy ograniczyć, ale jedynie przy spełnieniu określonych w konstytucji warunków (zob. art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

W odniesieniu do komunikacji można się bezpośrednio powołać na niektóre prawa konstytucyjne:

artykuł 49 Konstytucji RP

- Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

— głównym ograniczeniem tej wolności są względy bezpieczeństwa (takie jak uprawnione działania policji czy służb specjalnych polegające np. na stosowaniu podsłuchów, kontroli korespondencji czy kontroli billingów telefonicznych).

artykuł 54 Konstytucji RP

- Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.
- Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

— ograniczenia tej wolności to m.in. chronione tajemnice (państwowa, lekarska), prawo autorskie, poszanowanie praw innych osób, np. prawa do prywatności.
artykuł 14 Konstytucji RP

- Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu.

— ograniczeniem tej wolności jest np. obowiązek rejestracji dzienników i czasopism czy też obowiązek uzyskania koncesji na nadawanie programów radiowych lub telewizyjnych.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Jedną z najważniejszych cech przyjaciół jest umiejętność dochowania tajemnicy. Kiedy decydujemy się nią podzielić z drugą osobą, liczymy, że ta nie powtórzy nikomu. Są jednak wyjątkowe sytuacje, w których można, a nawet trzeba przekazać zaufanemu dorosłemu czyjąś tajemnicę, mając na względzie dobro tejże osoby. Jak rozpoznać tego typu sytuację i mądrze zareagować? Uczestnicy i uczestniczki będą mieli okazję bliżej przyjrzeć się temu zagadnieniu, analizując przygotowane przez siebie krótkie scenki.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, co oznacza pojęcie tajemnica;
- potrafią rozróżnić sytuacje, w których należy dochować tajemnicy, i takie, gdy powinno się nią podzielić z zaufaną osobą dorosłą.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: quiz
Pomoce: tablica, kreda lub marker,
Materiał pomocniczy_Mini quiz

Przeprowadź wśród uczestników i uczestniczek krótki quiz sprawdzający, czy wiedzą, co oznacza pojęcie tajemnica (**Materiał pomocniczy_Mini quiz**). Odczytaj przyporządkowane do niego odpowiedzi A, B, C i D. Poproś, by uczestnicy i uczestniczki wskazali tę właściwą. Poznaną w ten sposób definicję tajemnicy zapisz na tablicy. Zapytaj, co dokładnie ona oznacza. Poproś o przykłady.

2.

Czas: 15 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: **Instrukcja dla osoby prowadzącej Tajemnicze scenki**

Podziel uczestników i uczestniczki na trzy grupy. Powiedz, że zadaniem każdej z nich będzie przygotowanie krótkiej scenki, której głównym tematem jest tajemnica. Przekaż poszczególnym grupom, jakiej dokładnie sytuacji powinna dotyczyć ich scenka (**Instrukcja dla osoby prowadzącej Tajemnicze scenki**). Upewnij się, że wszyscy rozumieją zadanie i poproś o przystąpienie do pracy.

3.

Czas: 15 min
Forma: drama, rozmowa
Pomoce: tablica, kreda lub marker

Zaproś grupy po kolei do odegrania swojej scenki. Po każdej z nich poproś o komentarz, w którym uczestnicy i uczestniczki oglądający dany występ powiedzą, czego scenka dotyczyła, jaka tajemnica została ujawniona, jakie były tego konsekwencje oraz czy osoba, która daną tajemnicę złamała, postąpiła dobrze czy źle i dlaczego. Jak należałoby się zachować? Zapisz na tablicy numery scenek i zapytaj, w której z nich uczestnicy i uczestniczki nie zmieniliby zakończenia. Odpowiedni numer zakreśl kołem.

4.

Czas: 10 min
Forma: rozmowa
Pomoce: tablica, kreda lub marker

Podsumuj, mówiąc, że w ostatniej scenie ujawnienie tajemnicy okazało się słusznym rozwiązaniem. Zapytaj, czym przedstawiona w niej sytuacja różniła się od pozostałych oraz w jakich okolicznościach wolno, a nawet trzeba ujawnić czyjaś lub swoją tajemnicę (w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; w sytuacji, gdy komuś lub nam dzieje się krzywda bądź jesteśmy narażeni na niebezpieczeństwo). Do kogo się wówczas zwrócić? Odpowiedzi zapisz na tablicy (rodzice, dziadkowie, szkolny pedagog lub psycholog, wychowawca, nauczyciel). Podkreśl, że jeśli z różnych powodów obawiamy się sytuacji, w której szersze grono będzie wiedziało, iż to my wyjawiliśmy tajemnicę osobie dorosłej, zawsze – podobnie jak to było w trzeciej scenie – możemy poprosić, by nie ujawniała ona, skąd dowiedziała się o danym zajściu.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- znają pojęcie tajemnica?
- rozumieją, że są sytuacje, w których należy dochować tajemnicy, i takie, gdy powinno się nią podzielić z zaufaną osobą dorosłą?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, zaproponuj uczestnikom i uczestniczkom pracującym nad scenkami numer 1 i 2, aby przygotowały po dwa zakończenia: jedno, w którym tajemnica zostaje ujawniona, i drugie, w którym bohaterowie dotrzymali tajemnicy. Ułatwi to omówienie obydwu scenek (Co się wydarzyło? Jakie były reakcje bohaterów w pierwszym i drugim przypadku?) oraz konsekwencji wyjawienia i dotrzymania tajemnicy.

MATERIAŁY

- Materiał pomocniczy_Mini quiz
- Instrukcja dla osoby prowadzącej_Tajemnicze scenki

ZADANIE DLA UCZNIA

Zadanie 1.

Czy poniższe zdania są prawdziwe? Zaznacz poprawną odpowiedź.
Dochowuję tajemnicy, gdy:

- nie otwieram nie swoich listów [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
- zachowuję dla siebie sekret przyjaciela/przyjaciółki np. kogo z klasy lubi najbardziej [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
- powtarzam innym usłyszaną przez przypadek ważną rozmowę [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
- oglądam pamiętnik kolegi/koleżanki [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]

CZYTELNI

- Bociąga-Puchała Ilona, Jak przeprowadzić lekcję metodą dramy?, [online], Publikacje Edukacyjne [26.05.2014], dostępny w Internecie: <http://www.publikacje.edu.pl/publikacje.php?nr=1534>

Tekst: , scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/sekret-tajemnica-kiedy-poprosic-o-pomoc-doroslych/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2014/1/edukacja-polonistyczna/t4

2014/1/edukacja-społeczna/t1

2014/1/edukacja-społeczna/t2

2014/1/etyka/t4

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanego instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Edukacja społeczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach.

Uczeń wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu.

Uczeń przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad.

Uczeń ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne.

Edukacja przyrodnicza, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby.